

**ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส
ของประชาชนตำบลหนองฮาง อำเภอบางแก้ว จังหวัดศรีสะเกษ**

Factors related to Leptospirosis prevention and control behavior of
people Nonghang Subdistrict, Benjalak District Sisaket Province.

ณัฐวุฒิ แทนศิลา^{1*}

Nathawuti Tansila^{1*}

E-mail: nathawuti8948@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนตำบลหนองฮาง อำเภอบางแก้ว จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 282 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ระหว่างกันยายน – ธันวาคม 2563 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา และการหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อระดับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ Pearson product moment Correlation Coefficient ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ระดับดีร้อยละ 27.66 ระดับปานกลางร้อยละ 62.77 และระดับต่ำร้อยละ 9.57 ด้านทัศนคติพบว่าระดับดีร้อยละ 12.06 ระดับปานกลางร้อยละ 76.95 และระดับต่ำร้อยละ 10.99 ด้านพฤติกรรมระดับดีร้อยละ 14.89 ระดับปานกลางร้อยละ 68.09 และระดับต่ำร้อยละ 17.00 และกลุ่มตัวอย่างปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนตำบลหนองฮาง อำเภอบางแก้ว จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าการศึกษาและรายได้จะมีความสัมพันธ์ระดับความรู้อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ อายุและตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ดังนั้นควรเน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันโรค เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการป้องกันตนเองมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์, การป้องกันและควบคุมโรค, โรคเลปโตสไปโรซิส

¹นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ, สำนักงานสาธารณสุขอำเภอบางแก้ว

*Professional public health academician, Benjalak District Public Health Office.

ABSTRACT

The purpose of this study was to study factors related to leptospirosis prevention and control behaviors of Nonghang Subdistrict residents, Benjalak District Sisaket Province, 282 people collected data by using a questionnaire. Between September – December 2020, data were analyzed using descriptive statistics. and the relationship of factors affecting the level of prevention and control behaviors of leptospirosis. Inferential statistics were used : Pearson product moment Correlation Coefficient. The results showed that The subjects had 27.66 percent good knowledge, 62.77 percent moderate and 9.57 percent low. Attitudes were 12.06 percent good, 76.95 percent moderate and 10.99 percent low. Behavioral was 14.89 percent good, moderate 68.09 percent and 17.00 percent low. and a sample group of factors related to leptospirosis preventions and control behaviors of the people of Nonghang Subdistrict Benjalak District Sisaket Province It was found that education and income were significantly correlated with the level of knowledge at the $p < 0.05$ level. Age and social position were significantly correlated with the level of behavior at the $p < 0.05$ level. Therefore, the focus should be on education. Correct understanding of leptospirosis and behavior modification for disease prevention To encourage people to be more aware of self-defense.

Keywords: correlated factors, disease prevention and control, leptospirosis

บทนำ

โรคเลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis) หรือที่เรียกว่า “โรคไข้ฉี่หนู” เป็นโรคติดต่อระหว่างสัตว์สู่คน (Zoonotic disease) โรคนี้เกิดจากเชื้อแบคทีเรียในสกุล *Leptospira* มีรูปร่างเป็นเกลียวมีหลายกลุ่ม โดยมีสัตว์ป่าและสัตว์เลี้ยงหลายชนิดเป็นแหล่งรังโรค แต่พบว่าหนูเป็นแหล่งแพร่โรคที่สำคัญที่สุดที่นำโรคมารสู่คน พบว่ามีการกระจายทั่วโลกโดยเฉพาะในเขตร้อน การติดเชื้อเกิดจากการสัมผัสปัสสาวะของสัตว์ที่ติดเชื้อ โดยทางตรงหรือทางอ้อมจากสิ่งแวดล้อม ที่ปนเปื้อนปัสสาวะของสัตว์ที่มีเชื้อการเกิดโรคมักมีลักษณะประปราย พบมีการระบาดในกลุ่มคนที่ทำกิจกรรมที่สัมผัสกับน้ำหรือดินที่ปนเปื้อนเชื้อ การสัมผัสโดยตรงในผู้เลี้ยงสัตว์ สัตวแพทย์ และผู้ที่ทำงานในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ หรือเชื้อที่เข้าสู่ร่างกายโดยตรงทางบาดแผลที่ผิวหนัง เยื่อที่ระบอบหายใจและเยื่อตา โรคเลปโตสไปโรซิส (Leptospirosis) เป็นโรคติดต่อที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญ โรคชนิดนี้เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย ซึ่งเป็นโรคหนึ่งที่ต้องเฝ้าระวังเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นโรคที่ทำให้ผู้ป่วยเสียชีวิตอย่างกะทันหัน มักจะมีการระบาดอย่างหนักในช่วงเดือนตุลาคมและพฤศจิกายนของทุกปี เชื้อโรคจะอาศัยอยู่ตามกระเพาะปัสสาวะของสัตว์พาหะ เช่น หนู ช้าง ม้า วัว ควาย เป็นต้น เมื่อสัตว์เหล่านี้ขับถ่ายปัสสาวะออกมา ก็จะมีการปนเปื้อน สู่ตามทุ่งนา ทุ่งหญ้า ที่น้ำขัง ทำให้เชื้อโรคเจริญเติบโตและขยายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็วในสภาวะที่เหมาะสม เชื้อสามารถมีชีวิตอยู่ได้นานหลายเดือน เช่น ดิน โคลน แหล่งน้ำ น้ำตก และแม่น้ำลำคลอง เป็นต้น ซึ่งเชื้อโรคสามารถเข้าสู่ร่างกายคนทางบาดแผล แม้กระทั่งรอยขีดข่วน รอยถลอกก็เข้าได้ หรือการกลืนน้ำที่มีเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกาย อากาศที่พบบ่อยได้แก่ ไข่เฉียบพลัน ปวดศีรษะรุนแรง หนาวสั่น ปวดกล้ามเนื้ออย่างรุนแรง (มักปวดที่น่อง โคนขา กล้ามเนื้อหลังส่วนล่าง) ตาแดง อาจมีไข้ติดต่อกันหลายวัน สลับกับระยะไข้ลด (biphasic) และมีเยื่อหุ้มสมองอักเสบ มีผื่นที่เพดานปาก (palatal exanthema) โลหิตจาง มีจุดเลือดออกตามผิวหนังและเยื่อ ตับและ ไตวาย ดีซ่าน อาจมีเยื่อหุ้มสมองอักเสบ ทำให้ผู้ป่วยสับสน เพ้อ ซึม กล้ามเนื้อหัวใจอักเสบ และอาจมีอาการทางระบบทางเดินหายใจ ไอมีเสมหะ อาจมีเลือดปน (hemoptysis) เจ็บหน้าอก อาการปอดอักเสบรูปแบบไม่แน่ชัด (Atypical pneumonia syndrome) พบได้ในผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิส เยื่อหุ้มสมองอักเสบปราศจากเชื้อ (Aseptic meningoencephalitis) อาจเกิดได้จากเชื้อเลปโตสไปราทุกชนิด แต่มักพบมาจากเชื้อ *Canicola*, *Icterohaemorrhagiae* และ *Pomona* (กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

ในประเทศไทย มีการรายงานการเฝ้าระวังโรค 506 สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สถานการณ์โรคเลปโตสไปโรซิส หรือโรคฉี่หนูในประเทศไทย ข้อมูล ณ วันที่ 1 มกราคม ถึง 5 พฤษภาคม 2563 พบผู้ป่วยทั้งสิ้น จำนวน 249 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 0.44 ต่อประชากรแสนคน มีรายงานผู้เสียชีวิต 2 ราย อัตราป่วยตายเท่ากับ ร้อยละ 0.68 พบผู้ป่วยเพศชายต่อเพศหญิง เท่ากับ 1:0.18 กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด 3 อันดับแรก คือกลุ่มอายุ 45-54ปี (ร้อยละ 20.75) อายุ 55-64ปี (ร้อยละ 18.71) และอายุ 35-44ปี (ร้อยละ 18.03) จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 5 อันดับแรก คือ ระนอง (11.99 ต่อแสนประชากร) ยะลา (2.44 ต่อแสนประชากร) พังงา (2.24 ต่อแสนประชากร) สตูล (2.18 ต่อแสนประชากร) ศรีสะเกษ (2.10 ต่อแสนประชากร) ภาคที่มีอัตราป่วยสูงสุด 3 อันดับแรก คือภาคใต้ (1.45 ต่อแสนประชากร) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (0.50 ต่อแสนประชากร) ภาคเหนือ (0.29 ต่อแสนประชากร) ตามลำดับ (สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข 2563) สถานการณ์โรคเลปโตสไปโรซิสของจังหวัด ศรีสะเกษ ปี 2562 พบผู้ป่วยจำนวน 364 ราย (อัตราป่วยเท่ากับ 11.57 ต่อแสนประชากร) เสียชีวิตจำนวน 4 ราย (อัตราป่วยตายร้อยละ 2.38) อำเภอขุขันธ์ มีผู้ป่วยสูงสุด จำนวน 46 ราย (อัตราป่วย 20.94 ต่อแสนประชากร) รองลงมาอำเภอขุนหาญ มีผู้ป่วยจำนวน 39 ราย (อัตราป่วย 11.76 ต่อแสนประชากร) ไม่มีผู้เสียชีวิต และอำเภอภูสิงห์มีผู้ป่วยจำนวน 24 ราย (อัตราป่วย 14.8 ต่อแสนประชากร) เสียชีวิตจำนวน 1 ราย (อัตราป่วยตาย ร้อยละ 6.25) ทั้งนี้ อำเภอเบญจลักษ์ มีอัตราป่วยตั้งแต่ปี 2560 -2563 ย้อนหลัง 3 ปี ดังนี้ 5.4 ต่อแสนประชากร, 2.68 ต่อแสนประชากร และ 2.69 ต่อแสนประชากร ตามลำดับ (งานควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ, 2563) จากสถิติการระบาดของโรคเลปโตสไปโรซิส ที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตด้วยโรคนี้ส่วนใหญ่ จะมีประวัติการสัมผัสกับน้ำท่วมขัง และผู้ป่วยส่วนใหญ่อยู่ในวัยแรงงาน ซึ่งเป็นวัยที่ต้องประกอบอาชีพหาเลี้ยงครอบครัว ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ และนอกจากนี้ผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสในปัจจุบัน มักมีอาการรุนแรงและมีอัตราตายสูง เนื่องจากผู้ป่วยส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันโรคดังกล่าว จึงไม่รู้ตัวตนเองป่วย มักจะมาพบแพทย์เมื่อมีอาการรุนแรงแล้ว ทำให้ไม่ได้รับการรักษาและส่งผลอย่าง

ทันทั้งที่และเสียชีวิตอย่างรวดเร็ว หลังเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล และยังมีรายงานผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิสอย่างต่อเนื่องทุกปี

จากปัญหาดังกล่าวพบว่าพื้นที่ตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีหนองน้ำขนาดใหญ่ ลำห้วยไหลผ่าน ในฤดูฝนจะมีน้ำหลากและท่วมขังทุกปี และประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและปศุสัตว์ และมีรายงานผู้ป่วยโรคเลปโตสไปโรซิสอย่างต่อเนื่องทุกปี เนื่องจากประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจและมีพฤติกรรมไม่ถูกต้องในการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ของประชาชนในพื้นที่ตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส สำหรับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต่อไป

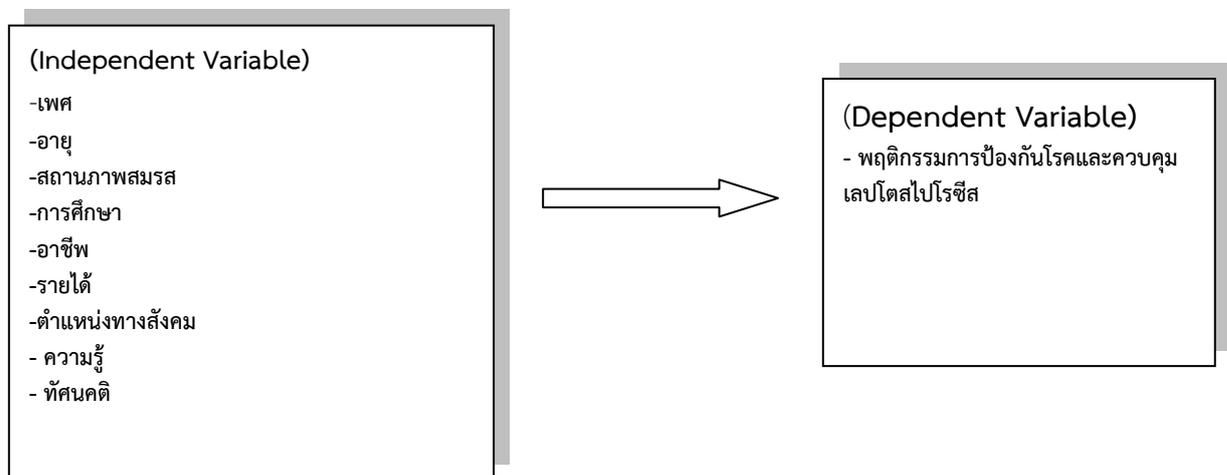
วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสในตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสในตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องได้แก่

1. ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ตำแหน่งทางสังคม ระดับความรู้ ทักษะ
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ พฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบตัดขวาง (Cross-sectional descriptive study) โดยศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของประชาชนในการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ในเขตตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่างเดือน กันยายน – ธันวาคม 2563

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในเขตตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5,523 คน จากการคำนวณเพื่อประมาณค่าสัดส่วนจากประชากรขนาดเล็ก (อรุณ จิรวัดน์กุลและคณะ, 2542) มีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.2 ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ดังนี้

$$\text{จากสูตร} \quad n = \frac{NZ^2_{\alpha/2} P(1-P)}{e^2(N-1) + Z^2_{\alpha/2} P(1-P)}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร (7,195)

E = ค่าความคลาดเคลื่อนของขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้มีได้ เมื่อกำหนด

โดยใช้สูตรดังกล่าว (0.05)

α = ระดับความเชื่อมั่นที่กำหนด ร้อยละ 95

$Z_{\alpha/2}$ = ค่ามาตรฐานภายใต้โค้งปกติ เท่ากับ 1.96

P = ค่าสัดส่วนของตัวแปรที่ต้องการประมาณค่า ร้อยละ 20

จากนั้นจึงแทนค่าในสูตร ดังนี้

$$N = 5,523, e = 0.05, Z_{0.025} = 1.96, P = 20/100 = 0.2$$

$$n = \frac{5,523(1.96)^2 0.2(1-0.2)}{(0.05)^2 (5,523-1) + (1.96)^2 0.2(1-0.2)}$$

$$n = \frac{5,523(3.8416)(0.16)}{(0.0025)(5,522) + (3.8416)(0.16)}$$

$$n = \frac{3,394.75}{14.22}$$

$$n = 235.38$$

$$= 235 \text{ คน}$$

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง จากประชาชนในเขตตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 235 คน โดยเก็บตัวอย่างตามสัดส่วนการกระจายของจำนวนประชากรแยกหมู่บ้าน รายละเอียดดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{n}{N} \times 100 \\ &= \frac{235}{5,523} \times 100 \\ &= 4.25 \end{aligned}$$

จากสูตรการคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละตำบลตามสัดส่วนของประชากรในเขตตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 235 คน เพื่อให้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างมีความครอบคลุมและมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น จึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 20 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 282 คน ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= \frac{235}{100} \times 20 \\ &= 47 \\ &= 235 + 47 \\ n &= 282 \text{ คน} \end{aligned}$$

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส ประกอบด้วย 4 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 2 ความรู้โรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 14 ข้อ โดยการสร้างคำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก ถ้าตอบถูกต้อง การให้คะแนนข้อละ 1 คะแนน หากตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดให้ 0 คะแนน

ส่วนที่ 3 ทักษะการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 15 ข้อ โดยใช้มาตราวัดเจตคติของ Likert Scale แบบ 5 คำตอบ การให้คะแนน ข้อความนั้นจะยึดถือเนื้อความเป็นหลัก เนื้อความเป็นบวก เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน เห็นด้วย 4 คะแนน ไม่แน่ใจ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย 2 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน และเนื้อความเป็นลบ เห็นด้วยอย่างยิ่ง 1 คะแนน เห็นด้วย 2 คะแนน ไม่แน่ใจ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วย 4 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง 5 คะแนน

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส จำนวน 15 ข้อ สร้างแบบสอบถามแบบมีช่องให้เลือก 3 คำตอบ ให้ตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ปฏิบัติทุกครั้ง 3 คะแนน ปฏิบัติบางครั้ง 2 คะแนน ไม่เคยปฏิบัติ 1 คะแนน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกัน และควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส โดยผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นด้วยการ Try out กับประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ในพื้นที่ตำบลตระกาจ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งเป็นพื้นที่ใกล้เคียงและมีบริบทการดำรงชีพ และสภาพภูมิประเทศใกล้เคียงกับพื้นที่ทำการวิจัย และวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ทักษะเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส เท่ากับ 0.72 และพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส เท่ากับ 0.65 และความเชื่อมั่น (Reliability) ของคำถามในด้านความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส โดยใช้สูตร Kuder-Richardson 20 (KR-20) เท่ากับ 0.77

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประชากรที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป ในตำบลหนองฮาง อำเภอเบญจลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 5,523 ครัวเรือน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างโดยถือว่าทุกๆหน่วยหรือสมาชิกในประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆกัน โดยการสุ่มอย่างง่ายจากครัวเรือนที่มีประชากรอายุ 15 ปี ขึ้นไป โดยการสุ่มจากการจับฉลากบ้านเลขที่จนครบ 282 คน ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณเพื่อประมาณค่าสัดส่วนจากประชากรขนาดเล็ก (อรุณ จิรวินมกุลและคณะ, 2542) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 282 คน ทำการเก็บข้อมูลระหว่างเดือน กันยายน – ธันวาคม 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลเชิงปริมาณประมวลผลโดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel เสร็จแล้วใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้บรรยายคุณลักษณะของข้อมูล ที่เก็บรวบรวมมาจากกลุ่มที่ทำการศึกษาดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป วิเคราะห์ด้วยสถิติ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ ข้อมูลความรู้ ความคิดเห็น และพฤติกรรม วิเคราะห์รายข้อด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ภาพรวมด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับการจัดระดับความรู้ และทักษะ ใช้วิธีอิงกลุ่ม โดยใช้สถิติ การแจกแจงความถี่ Mean และ S.D. จัดระดับเป็น 3 ระดับคือระดับดี คือ คะแนนที่อยู่สูงกว่าค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) + ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับปานกลาง คือ คะแนนที่อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) \pm ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับต่ำ คือ คะแนนที่อยู่ต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) - ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2.การหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อระดับความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรค เลปโตสไปโรซิส ใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ Pearson product moment Correlation Coefficient

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดศรีสะเกษ เลขที่โครงการวิจัย SPPH 2020-018 วันที่รับรอง 5 สิงหาคม 2563 วันที่หมดอายุ 4 สิงหาคม 2564 โดย ยึดหลักเกณฑ์ตามประกาศเฮลซิงกิ(Declaration of Helsinki) และแนวทางการปฏิบัติวิจัยทางคลินิกที่ดี (ICHGCP) กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะได้รับการอธิบายอย่างละเอียดถึงขั้นตอนการวิจัย การปฏิบัติตนและประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยยินดียอมรับเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยต้องลงชื่อในใบยินยอมเข้าร่วม และสามารถถอนตัวออกจากโครงการวิจัยได้ตลอดเวลา โดยเคารพศักดิ์ศรีและความเป็นมนุษย์ของผู้เข้าร่วมโครงการวิจัย และข้อมูลจะแสดงผลในภาพรวมเท่านั้น

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรกลุ่มตัวอย่าง เพศชาย ร้อยละ 69.5 เพศหญิง ร้อยละ 30.5 อายุเฉลี่ย 45.55 ปี สถานะภาพสมรสคู่ ร้อยละ 91.8 การศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 73.0 ระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 23.4 อาชีพทำเกษตรกรรม ร้อยละ 92.9 รับจ้าง ร้อยละ 3.9 การดำรงตำแหน่งทางสังคมเป็นประชาชน ร้อยละ 73.4 อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร้อยละ 22.0 และรายได้ของครอบครัวต่อปีเฉลี่ย 98,141.84 บาทต่อปี

ส่วนที่ 2 ความรู้เรื่องโรคเลปโตสไปโรซิส

ความรู้ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ข้อที่ตอบถูกมากที่สุด คือความรู้เกี่ยวกับชื่ออีกอย่างหนึ่งของโรคเลปโตสไปโรซิส ร้อยละ 99.3 รองลงมาคือกลุ่มอาชีพใดที่มีโอกาสป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสมากที่สุด ร้อยละ 97.5 อาการของโรคเลปโตสไปโรซิส คือข้อใดและข้อใดคือวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส ร้อยละ 86.2 ตามลำดับ ส่วนข้อที่ตอบผิดมากที่สุดคือโรคเลปโตสไปโรซิสมักเกิดในฤดูใด ร้อยละ 77.0 รองลงมาคือเชื้อโรคที่ก่อให้เกิดโรคเลปโตสไปโรซิสคือเชื้ออะไร ร้อยละ 68.4 และพฤติกรรมต่อไปนี้ข้อใดไม่ติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส ร้อยละ 57.8 ตามลำดับ **ตารางที่ 1**

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของความรู้เรื่องโรคเลปโตสไปโรซิส

ข้อคำถาม (N=282)	คำตอบ			
	ตอบถูก		ตอบผิด	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.โรคเลปโตสไปโรซิส มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าโรคอะไร	280	99.3	2	0.7
2.เชื้อโรคที่ทำให้เกิดโรคเลปโตสไปโรซิสคือเชื้ออะไร	89	31.6	193	68.4
3.โรคเลปโตสไปโรซิสมักเกิดในฤดูใด	65	23.0	217	77.0
4.สัตว์ต่อไปนี้ ชนิดใดไม่เป็นพาหะนำเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส	142	50.4	140	49.6
5.เชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสมักจะปนออกมากับส่วนใดของสัตว์พาหะมากที่สุด	242	85.8	40	14.2
6.อาการของโรคเลปโตสไปโรซิส คือข้อใด	243	86.2	39	13.8
7.กลุ่มอาชีพใดที่มีโอกาสป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสมากที่สุด	275	97.5	7	2.5
8.เชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสมักเจริญเติบโตแพร่พันธุ์ในอวัยวะส่วนใดของสัตว์มากที่สุด	121	42.9	161	57.1
9.เชื้อโรคเลปโตสไปโรซิสสามารถติดต่อมาสู่คนทางใด	206	73.0	76	27.0
10.ยาที่ใช้ในการรักษาโรคเลปโตสไปโรซิส ใช้ยาในกลุ่มใด	199	70.6	83	29.4
11.โรคใดคือโรคแทรกซ้อนที่เกิดจากเลปโตสไปโรซิส	196	65.5	86	30.5
12.คนกลุ่มใดมีโอกาสป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสมากที่สุด	207	73.4	75	26.6
13.ข้อใดคือวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส	243	86.2	39	13.8
14.พฤติกรรมต่อไปนี้ข้อใดไม่ติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส	119	42.2	163	57.8

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับความรู้เรื่องโรคเลปโตสไปโรซิส N=282

ระดับความรู้	จำนวน	ร้อยละ
ระดับความรู้ดี	78	27.66
ระดับความรู้ปานกลาง	177	62.77
ระดับความรู้ต่ำ	27	9.57
รวม	282	100

จากตารางที่ 2 การแบ่งระดับความรู้เรื่องโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับความรู้ดี ร้อยละ 27.66 ระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 62.77 ระดับความรู้ต่ำ ร้อยละ 9.57

ส่วนที่ 3 ทักษะการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

ประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีทักษะการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส เกี่ยวกับการสวมรองเท้าบูทและถุงมืออย่างขณะทำงานสามารถป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสได้ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 66.7 เห็นด้วย ร้อยละ 31.2 ขาวนาขาวไร่เป็นกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคเลปโตสไปโรซิส เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 52.8 เห็นด้วย ร้อยละ 39.7 การรณรงค์กำจัดหนูเป็นวิธีการควบคุมโรคที่ดี เห็นด้วยอย่างยิ่งด้วย ร้อยละ 34.0 เห็นด้วย ร้อยละ 41.8 การกินอาหารที่ทำจากหนูปຽงสุกแล้ว ไม่สามารถนำโรคเลปโตสไปโรซิสได้ เห็นด้วยร้อยละ 38.7 เฉพาะหนูเท่านั้นที่สามารถนำเชื้อโรคมาน่าสู่คน เห็นด้วย ร้อยละ 33.3 โรคเลปโตสไปโรซิสไม่ติดต่อโดยการกินอาหารร่วมกับผู้ป่วย เห็นด้วย ร้อยละ 33.3 โรคเลปโตสไปโรซิสไม่เป็นอันตรายร้ายแรงไม่จำเป็นต้องป้องกันและควบคุมโรค ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 37.9 การป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสเป็นหน้าที่ของ อสม.และหมออนามัยเท่านั้นไม่เห็นด้วย ร้อยละ 46.5 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 28.0 โรคเลปโตสไปโรซิสเป็นได้เฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 35.1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 21.3 โรคเลปโตสไปโรซิสไม่มีทางรักษาให้หายขาด ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.7 โรคเลปโตสไปโรซิสเกิดจากการใช้สารเคมีหรือปุ๋ยในนาข้าวมากเกินไป ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ร้อยละ 11.3 และเปิด ไร่เป็นพาหะนำเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส ไม่เห็นด้วย ร้อยละ 37.2 **ดังตารางที่ 3**

จากตารางที่ 4 การแบ่งระดับทักษะการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับทัศนคติดี ร้อยละ 11.72 ระดับทัศนคติปานกลางร้อยละ 76.89 ระดับทัศนคติต่ำร้อยละ 11.37 **ดังตารางที่ 4**

ส่วนที่ 4 พฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

พฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ท่านรีบล้างมือทุกครั้งหลังจากฆ่าและสัตว์ ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 90.8 ท่านรีบอาบน้ำทุกครั้งหลังจากลงแช่น้ำตามทุ่งนาและโคลนตม ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 78.7 ท่านหลีกเลี่ยงการดื่มน้ำจากบ่อน้ำหรือหนองน้ำ ที่อยู่ตามหรือไร่นา ร้อยละ 74.1 ท่านสวมรองเท้าบูททุกครั้งขณะทำงานตามไร่นา ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 65.2 ท่านสวมรองเท้าบูททุกครั้งเมื่อนำสัตว์ไปเลี้ยงตามทุ่งนา ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 58.9 ท่านสวมรองเท้าบูททุกครั้งขณะเดินผ่านสนามหญ้าหรือบริเวณที่จะเป็นแหล่งแพร่เชื้อปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 54.3 ท่านสวมรองเท้าบูทและถุงมือทุกครั้งในการไปล่าหนูหรือสัตว์อื่นๆ ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 52.1 ท่านเข้าร่วมรณรงค์กำจัดหนู และรักษาความสะอาดในหมู่บ้าน ปฏิบัติทุกครั้ง ร้อยละ 45.0 ท่านสวมถุงมือทุกครั้งขณะทำงานตามไร่นา ปฏิบัติบางครั้ง ร้อยละ 63.8 ท่านสวมถุงมือทุกครั้งที่สัมผัสปุ๋ยคอก ปฏิบัติบางครั้ง ร้อยละ 55.9 ท่านมีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์หนูในบริเวณบ้านและข้างฉาง ทำบางครั้ง ร้อยละ 53.5 **ดังตารางที่ 5**

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามทัศนคติการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

ข้อคำถาม N=282	ทัศนคติ									
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง		เห็นด้วย		ไม่แน่ใจ		ไม่เห็นด้วย		ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.การสวมรองเท้าบูทและถุงมือ ยางขณะทำงานสามารถป้องกันโรค เลปโตสไปโรซิสได้	188	66.7	88	31.2	5	1.8	1	0.4	0	0.0
2.เฉพาะหนูเท่านั้นที่สามารถนำ เชื้อโรคมาสู่คน	36	12.8	94	33.3	81	28.7	49	17.4	22	7.8
3.การสวมชุดนิรจาขณะทำงาน ตามไร่นาไม่สามารถป้องกันโรค เลปโตสไปโรซิสได้	39	13.8	75	26.6	109	38.7	49	17.4	10	3.5
4.การรณรงค์กำจัดหนูเป็นวิธี ควบคุมป้องกันโรคที่ดี	96	34.0	118	41.8	39	13.8	28	9.9	1	0.4
5.โรคเลปโตสไปโรซิสไม่ เป็นอันตรายร้ายแรงไม่จำเป็นต้อง ป้องกันโรค	14	5.0	15	5.3	9	3.2	137	48.6	107	37.9
6.การควบคุมป้องกันโรคเลปโตส ไปโรซิสเป็นหน้าที่ของอส.และ หมออนามัยเท่านั้น	12	4.3	46	16.3	14	5.0	131	46.5	79	28.0
7.การอยู่ใกล้ขี้คัสมีส มื้อหรือ ผิวหนังผู้ป่วยสามารถติดโรคเลป โตสไปโรซิสได้	7	2.5	37	13.1	142	50.4	74	26.2	22	7.8
8.วัว ควาย สุกร ไม่สามารถนำเชื้อ โรคเลปโตสไปโรซิสมาสู่คนได้	17	6.0	56	19.4	129	45.7	54	19.1	26	9.2
9.ชวานาขาวไรเป็นกลุ่มที่ เสี่ยง ต่อการเกิดโรคเลปโตสไปโรซิส	149	52.8	112	39.7	5	1.8	11	3.9	5	1.8
10.โรคเลปโตสไปโรซิสติดต่อโดย การกินอาหารร่วมกับผู้ป่วย	29	10.3	93	33.3	111	39.4	37	13.1	12	4.3
11.เข็ด ไก่ เป็นพาหะนำเชื้อโรค เลปโตสไปโรซิส	13	4.6	40	14.2	97	34.4	105	37.2	27	9.6
12.โรคเลปโตสไปโรซิสเกิดจากการ ใช้สารเคมีหรือปุ๋ยในนาข้าวมาก เกินไป	40	14.2	79	28.0	73	25.9	58	20.6	32	11.3
13.โรคเลปโตสไปโรซิสไม่มีทาง รักษาให้หาย ขาด	15	5.3	39	13.8	66	23.4	129	45.7	33	11.7
14.การกินอาหารที่ทำจากหนูปรุง สุกแล้วไม่สามารถนำโรคเลปโตส ไปโรซิสได้	51	18.1	109	38.7	99	31.9	27	9.6	5	1.8
15.โรคเลปโตสไปโรซิส เป็นได้ เฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น	11	3.9	28	9	67	23.8	99	35.1	77	27.3

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามระดับทัศนคติการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส N=282

ระดับทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ
ระดับทัศนคติดี	34	12.06
ระดับทัศนคติปานกลาง	217	76.95
ระดับทัศนคติต่ำ	31	10.99
รวม	282	100

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส

คำถาม (N=282)	การปฏิบัติ					
	ทุกครั้ง		บางครั้ง		ไม่เคย	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1.ท่านสวมรองเท้าบู๊ตทุกครั้งขณะทำงานตามไร่นา	184	65.2	93	33.0	5	1.8
2.ท่านสวมถุงมือยางทุกครั้งขณะทำงานตามไร่นา	68	24.1	180	63.8	34	12.1
3.ท่านเคยแช่น้ำในทุ่งนาห้วยหนอง คลองบึงเกิน 6 ชั่วโมง	48	17.0	134	47.5	100	35.5
4.ท่านสวมรองเท้าบู๊ตทุกครั้งขณะเดินผ่านสนามหญ้าหรือบริเวณที่จะเป็นแหล่งแพร่เชื้อ	153	54.3	121	42.9	8	2.8
5.ท่านเคยลงแช่น้ำตามห้วยหนอง คลองบึงขณะร่างกายมีบาดแผล	48	17.0	147	52.1	87	30.9
6.ท่านสวมรองเท้าบู๊ตและถุงมือยางทุกครั้งในการไปล่าหนูหรือสัตว์อื่นๆ	147	52.1	118	41.8	17	30.9
7.ท่านรีบอาบน้ำทุกครั้งหลังจากลงแช่น้ำตามทุ่งนา และโคลนตม	222	78.7	54	19.1	6	2.1
8.ท่านเคยบริโภคเนื้อหนูสุก ๆ ดิบ ๆ	30	10.6	33	11.7	219	77.7
9.ท่านมีการทำลายแหล่งเพาะพันธุ์หนู ในบริเวณบ้านและข้างฉาง	84	29.8	151	53.5	47	16.7
10.ท่านมีการกำจัดหนูในบริเวณบ้านและข้างฉาง	105	37.2	148	52.5	29	10.3
11.ท่านรีบล้างมือทุกครั้งหลังจากฆ่าและสัตว์	256	90.8	22	7.8	4	1.4
12.ท่านสวมรองเท้าบู๊ตทุกครั้งในการนำสัตว์ไปเลี้ยงตามทุ่งนา	166	58.9	109	38.7	7	2.5
13.ท่านสวมถุงมือยางทุกครั้งที่สัมผัสปุ๋ยคอก	73	25.9	169	59.9	40	14.2
14.ท่านหลีกเลี่ยงการดื่มน้ำจากบ่อน้ำหรือหนองน้ำ ที่อยู่ตามหรือไร่นา	209	74.1	40	14.2	33	11.7
15.ท่านเข้าร่วมรณรงค์กำจัดหนูและรักษาความสะอาดในหมู่บ้าน	127	45.0	93	33.0	62	22.0

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของประชากรกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส N=282

ระดับทัศนคติ	จำนวน	ร้อยละ
พฤติกรรมระดับดี	42	14.89
พฤติกรรมระดับปานกลาง	192	68.09
พฤติกรรมระดับต่ำ	48	17.02
รวม	282	100

จากตารางที่ 6 การแบ่งระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับที่ร้อยละ 14.89 ระดับปานกลางร้อยละ 68.09 และระดับต่ำร้อยละ 17.02

ตารางที่ 7 การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อระดับความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส N=282

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)	Sig.(2-tailed)
เพศ	-0.013	0.831
อายุ	-0.020	0.739
การศึกษา	0.135*	0.023
รายได้	0.142*	0.017
อาชีพ	0.042	0.484
ตำแหน่งทางสังคม	-0.032	0.598

**Correlation is significant at the 0.01 level

*Correlation is significant at the 0.05 level(2-tailed)

จากตารางที่ 7 การศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.135^*$, p -value < 0.023) และรายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r = 0.142^*$, p -value < 0.017) ส่วนเพศ อายุ อาชีพ และตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางลบกับความรู้ ($r = -0.013, -0.020, -0.028$)

ตารางที่ 8 การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อระดับทัศนคติของเกษตรกรเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส N=282

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)	Sig.(2-tailed)
เพศ	0.015	0.807
อายุ	0.063	0.291
การศึกษา	-0.011	0.858
รายได้	-0.003	0.958
อาชีพ	-0.046	0.446
ตำแหน่งทางสังคม	0.031	0.609

**Correlation is significant at the 0.01 level

*Correlation is significant at the 0.05 level(2-tailed)

จากตารางที่ 8 เพศ อายุ และตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับ ทัศนคติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.015, 0.063, 0.007$) ส่วนการศึกษา รายได้และอาชีพมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับทัศนคติ อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.016, -0.003, -0.011$)

ตารางที่ 9 การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อระดับพฤติกรรมของประชาชนเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส N=282

ปัจจัย	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)	Sig.(2-tailed)
เพศ	-0.045	0.453
อายุ	0.058	0.330
การศึกษา	-0.018	0.763
รายได้	-0.063	0.293
อาชีพ	-0.015	0.802
ตำแหน่งทางสังคม	0.072	0.231

**Correlation is significant at the 0.01 level

*Correlation is significant at the 0.05 level(2-tailed)

จากตารางที่ 9 เพศ การศึกษา รายได้ และอาชีพมีความสัมพันธ์ทางลบกับระดับพฤติกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = -0.045, -0.018, 0.063, -0.015$) ส่วนอายุและตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับพฤติกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.058, 0.072$)

สรุป การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการป้องกันโรคและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ดังนี้

- 1.การศึกษาและรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$
- 2.เพศ อายุ และตำแหน่งทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับทัศนคติอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$
- 3.อายุ และตำแหน่งทางสังคม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับระดับพฤติกรรมอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 62.77 โดยกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติที่ถูกต้องในการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ร้อยละ 86.2 กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติเกี่ยวกับการป้องกันโรคและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 76.95 โดยกลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติต่อการสวมรองเท้าบูทและถุงมือขณะทำงานสามารถป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสได้ร้อยละ 66.7 และกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 68.09 โดยกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมล้างมือทุกครั้งหลังจากฆ่าและสัตว์ ร้อยละ 90.8 อาบน้ำทุกครั้งหลังจากแช่น้ำตามทุ่งนาและโคลนตม ร้อยละ 78.7 หลีกเลี้ยงการดื่มน้ำจากบ่อน้ำหรือหนองน้ำที่อยู่ตามไร่นา ร้อยละ 74.1 สวมรองเท้าบูททุกครั้งขณะทำงานตามไร่นา ร้อยละ 65.2 สวมรองเท้าบูททุกครั้งในการนำสัตว์ไปเลี้ยงตามทุ่งนา ร้อยละ 58.9 และสวมรองเท้าบูททุกครั้งขณะเดินผ่านสนามหญ้าหรือบริเวณที่เป็นแหล่งแพร่เชื้อ ร้อยละ 54.3 จากผลการศึกษายังพบว่ากลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีพฤติกรรมเสี่ยงคือการบริโภคเนื้อหมูสุก ๆ ดิบ ๆ ร้อยละ 77.7 การแช่น้ำในทุ่งนา ห้วยหนอง คลองบึงเกิน 6 ชั่วโมง ร้อยละ 35.5 และการลงแช่น้ำตามห้วยหนอง คลองบึงขณะร่างกายมีบาดแผล ร้อยละ 30.9 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวัฒนาพร รักวิชาและปัตพงษ์ เกษตรสมบูรณ์ (2557) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส (ฉี่หนู) ของประชาชนอำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าแหล่งความรู้เกี่ยวกับโรค ความถี่ในการได้รับความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของการเกิดโรคและความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p=0.001$) สอดคล้องกับการศึกษาของกานดา พารทิต (2551) ได้ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของเกษตรกรชุมชนดงมะตะ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย พบว่า ความรู้เรื่องเลปโตสไปโรซิสและพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส พบว่า การศึกษาและรายได้จะมีความสัมพันธ์ระดับความรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ อายุและตำแหน่งทางสังคมมีความสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < 0.05$ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวรารัตน์ สังวะสี (2557) ที่ศึกษาความรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าความรู้เกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส ประวัติการเจ็บป่วยด้วยโรคเลปโตสไปโรซิสในครอบครัว การได้รับข้อมูลข่าวสาร และแหล่งน้ำอุปโภค มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p < 0.001$ ซึ่งความรู้คือความสามารถของบุคคลในการจดจำข้อเท็จจริงต่างๆที่ได้รับจากกระบวนการต่างๆ สามารถนำไปประยุกต์ในสถานการณ์ใหม่ๆ รวมทั้งนับเป็นขั้นแรกของการเกิดพฤติกรรม ซึ่งบุคคลจะมีพฤติกรรมการปฏิบัติตัวเพื่อการป้องกันโรคหรือไม่ขึ้นอยู่กับการรับโอกาสเสี่ยงต่อโรค การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรค การรับรู้ประโยชน์หรือผลดีของการปฏิบัติตน และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติเพื่อการป้องกันโรค ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 4 นี้ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเพื่อป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1.จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ ทักษะคิดและพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรเน้นการให้ความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโรคเลปโตสไปโรซิส และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรค เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการป้องกันตนเองมากยิ่งขึ้น

2.ควรศึกษาวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับประสิทธิผลของโปรแกรมการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส เพื่อการพัฒนารูปแบบหรือวิธีการในการป้องกันและควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิส ที่เหมาะสมกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.(2540).คู่มือโรคติดต่อทั่วไป.พิมพ์ครั้งที่ 2.นนทบุรี.
- กรมควบคุมโรคติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข.(2542).คู่มือวิชาการโรคเลปโตสไปโรซิส.พิมพ์ครั้งที่ 1.นนทบุรี.
- กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข.(2542).รายงานเฝ้าระวังโรครายสัปดาห์.กระทรวงสาธารณสุข.นนทบุรี.
- กองระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข.(2563).รายงานเฝ้าระวังโรครายสัปดาห์.กระทรวงสาธารณสุข.นนทบุรี.
- กานดา พาจรทิศ.(2551).ความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันควบคุมโรคเลปโตสไปโรซิสของเกษตรกรชุมชนดงมะตะ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย.วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลชุมชน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ขจรศักดิ์ ศิลปโภชากุลและคณะ.(2541).การป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิส.กองระบาดวิทยา.กระทรวงสาธารณสุข.นนทบุรี.
- วรารัตน์ สังวะสี.(2558).ความรู้และพฤติกรรมในการป้องกันโรคเลปโตสไปโรซิสของประชาชนในเขตพื้นที่น้ำท่วมซ้ำซาก อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “สร้างสรรค์และพัฒนาเพื่อความก้าวหน้าสู่ประชาคมอาเซียน” ครั้งที่ 2 18-19 มิถุนายน 2558 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอมือง จังหวัดนครราชสีมา:ภาคโปสเตอร์.
- วัฒนาพร รักวิชา.(2557).พฤติกรรมในการป้องกันการติดเชื้อโรคเลปโตสไปโรซิส(โรคฉี่หนู) ของประชาชนอำเภอศรับุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู.วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.2557:1801-1806
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ.(2563).รายงานการเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาปี 2563.งานควบคุมโรคติดต่อ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ.(อัตสำเนา)
- สำนักระบาดวิทยา.(2554).รายงานการเฝ้าระวังโรคเลปโตสไปโรซิส ปี พ.ศ.2550-2554.กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.นนทบุรี.
- อรุณ จิรวัดณ์กุลและคณะ.(2534).ชีวิสถิติ .คลังนานาวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2.ขอนแก่น.